

усіх аналізаторів людини із використанням цікавих різновидів та форм діяльності й глибоким розслабленням організму.

Основним інструментом снюзелен-терапії є сенсорна кімната – особливим чином облаштоване приміщення, котре обладнане великою кількістю стимуляторів, які впливають на органи зору, слуху, нюху, тактильні, кінестетичні та вестибулярні рецептори. Така активізація мозку шляхом стимуляції відчуттів набуває корекційного, лікувального, відновлювального та розвивального характеру.

У корекційно-логопедичній роботі з означеною категорією дітей снюзелен-терапія виступає в першу чергу важливим чинником створення позитивного психоемоційного середовища, відчуття затишку, захищеності, доброзичливості, що є обов'язковою передумовою її ефективності. Залучення заїкуватої дитини до цікавої діяльності (ліплення, різних видів ігор, слухання та відтворення казок тощо) сприяє її розкритості та зменшенню фіксації на своєму мовленнєвому дефекті, а корекційно-логопедичний вплив стає менш помітним і більш ефективним для дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абелева И. Ю. Речевые правила для заикающихся. Логопедия. Методическое наследие: Пособие для логопедов и студ. дефектол. факультетов пед. вузов / И. Ю. Абелева, Л. П. Голубева; под ред. Л. С. Волковой. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2007. – Кн. II : Нарушение темпа и ритма речи: Заикание. Брадилалия. Тахилалия. – С. 160 - 163.
2. Браудо Т. Е. Методичний посібник з використання сенсорної кімнати // В зб. Сенсорні кімнати «Снузлін». – М.: «Варіант», 2001. – С. 47-57.
3. Запорожец А. В. Сенсорне виховання дошкільників. / А. В. Запорожец, А. П. Усова. – М.: Академія пед. наук РСФСР, 1963. – 228 с.
4. Кімната психологічного розвантаження (з досвіду роботи дитячого підліткового відділення психологічного інтернату № 10) / За ред. І. В. Горошенкова. – СПб, 2000.
5. Хватцев М. Е. Логопедия / М. Е. Хватцев. – М., 1959. – С. 466 - 469.

УДК 372.461 – 053.4:316

А. І. Кравченко

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри логопедії,

Л. В. Мороз

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри логопедії,
Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С. Макаренка

МЕТОДИ РЕФЛЕКСОТЕРАПІЇ ЯК СКЛADOVA СИСТЕМИ КОРЕКЦІЙНО-ЛІКУВАЛЬНОГО ВПЛИВУ ПРИ ЗАЙКАННІ

У статті розглядається вплив рефлексотерапії як дуже ефективного методу корекційного впливу при подоланні заїкання. Висвітлюється використання електропунктури, як нешкідливого, відносно простого, здатного доповнювати або замінювати традиційні методи лікування.

В статье рассматривается влияние рефлексотерапии как эффективного коррекционного метода при заикании. Описывается использование электропунктуры, как безвредного и относительно простого метода, способного дополнять или замещать традиционные методы лечения.

The influence of reflexotherapy as a very effective method of correctional impact in stammer overcoming is depicted in the article. The usage of electropuncture as harmless, relatively simple, capable to complement or replace traditional medical methods is shown.

Ключові слова: корекція, лікування, рефлексотерапія, електропунктура, заїкання.

Ключевые слова: коррекция, лечение, рефлексотерапия, электропунктура, заикание.

Key word: correction, treatment, reflexotherapy, electropuncture, stammer.

Постановка проблеми. У державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття) наголошується на необхідності удосконалення освіти дітей із особливостями психофізичного розвитку, забезпечення їхньої повноцінної життєдіяльності та соціального захисту, створення для них умов максимальної психолого-педагогічної корекції [2, с. 20].

Це завдання у повній мірі стосується категорії дітей із заїканням, оскільки медико-психолого-педагогічний вплив у роботі з такими дітьми не має строго

завершених рис і залишається на сьогодні важливою проблемою. Не останню роль у збільшенні числа осіб із невротичними розладами відіграють як фактори, що визначають ураження центральної нервової системи в пре- та постнатальні періоди, а також підвищення рівня психоемоційної напруги, зниження механізмів резистентності, несприятливі екологічні обставини. За даними Британської асоціації заїкання (British stammering association) різними видами невротичних мовленнєвих розладів страждає від 1 до 3% жителів Європи. Аналогічна ситуація значною мірою спостерігається і в Україні – 1%. Проте, не зважаючи на потужну роботу, що здійснюється у напрямку вивчення заїкання, механізми його патогенетичної і логопедичної корекції залишаються недостатньо вивченими [4, с. 28].

Заїкання як вид мовленнєвої патології розглядається багатьма вченими з різних точок зору: клінічної, фізіологічної, психологічної, нейрофізіологічної, психолінгвістичної. Вивченням цих питань займалися такі дослідники, як І. Авербух, М. Асатіані, Н. Власова, Г. Волкова, Ю. Флоренська, Е. Фрешельс, М. Хватцев, В. Шкловський, М. Шуберт. Заїкання охарактеризоване як невроз очікування, невроз страху, невроз неповноцінності, нав'язливий невроз (В. С. Кочергіна (1958), М. С. Лебединський (1965), С. С. Ляпідевський (1975)).

Систематизація відомостей, що існують на сьогодні у вітчизняній та зарубіжній логопедії, свідчить про недостатнє представлення нетрадиційних прийомів, корекційних технік формування стійкого плавного мовлення дітей і підлітків, які страждають заїканням.

Мета статті та завдань роботи. Висвітлити можливості та перспективи застосування рефлексотерапії, зокрема електропунктури, у корекційно-лікувальній роботі серед осіб із заїканням на базі логопедичних пунктів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система соціально-економічних, гігієнічних та лікувально-оздоровчих заходів у нашій країні спрямована на попередження захворювань і збереження здоров'я людей. Одним із нетрадиційних засобів корекції

заїкання є рефлексотерапія.

Рефлексотерапія (РТ) – давній і в той же час сучасний метод лікування хвороб. Виникла вона багато століть тому у Стародавньому Китаї, а в наші дні переживає друге своє народження.

Основу методу РТ становить учення про точки [3, с. 19]. Ці точки в наш час називають точками акупунктури, життєвими, біологічно активними точками (БАТ), або точками впливу. Точки розташовані на життєвих лініях – меридіанах (каналах), більшість із них – у природних заглибленнях [6, с. 132]. Зовні, на шкірі, точок не видно, вони нічим не відрізняються від шкіри, що їх оточує. Проте їх можна виявити шляхом пальпації та натискання; при цьому виникає різкий біль, своєрідне відчуття ломоти, оніміння з іррадіацією, які не відчуються при натисканні на інші точки на шкірі.

Численні клініко-фізіологічні дослідження, здійснені в нашій країні та за кордоном, засвідчили, що БАТ мають характерні особливості, які відрізняють їх від прилеглих ділянок шкіри: відносно низький електрошкірний опір, високий електричний потенціал, висока температура шкіри або больова чутливість, посилене поглинання кисню і високий рівень процесів обміну [9, с. 10].

У багатьох клініках та лікувально-профілактичних закладах РТ успішно поєднується із лікарською терапією, фізіотерапевтичними процедурами, психотерапією, тобто є складовою комплексного лікування. РТ не заперечує використання інших лікувальних засобів, а, навпаки, передбачає розумне їх поєднання із метою підвищення ефективності лікування.

Широка розповсюдженість методів рефлексотерапії у клінічній практиці пояснюється їхньою нешкідливістю, відносною простотою, здатністю доповнювати або навіть заступати традиційні методи лікування. Великою перевагою РТ є здатність впливати на весь організм, стимулюючи захисно-компенсаторні та пристосувальні механізми, нормалізуючи змінену реактивність. РТ нерідко виявляється більш ефективною, ніж загальноприйняті сучасні методи лікування.

Під РТ розуміють таку систему лікувального впливу на організм, що ґрунтується на сформованих у процесі філо- і онтогенезу рефлекторних взаємозв'язках та реалізується завдяки подразненню особливих рецепторних полів шкіри, слизових оболонок і прилеглих тканин із залученням нейроендокринної, гуморальної та інших регуляторних систем організму.

Електропунктурна рефлексотерапія – метод рефлекторного лікування впливом постійного струму низької напруги на екстеро- і пропріорецептивні акупунктурні зони організму. Вона почала розвиватися у 50-х роках, а в останні два десятиліття набуває широкого використання в практиці рефлексотерапії.

За способом впливу розрізняють електропунктуру (дія на акупунктурні зони струмом без порушення шкірного покриву) і електроакупунктуру (вплив через заздальгідь введена в точку голку для акупунктури).

Електропунктура є модифікацією акупунктури. Вона дозволяє шляхом точного локального подразнення точок акупунктури отримати закономірні місцеві сегментарні і загальні реакції, що здатні коригувати порушений стан органів та м'язів артикуляції і координувати роботу організму в цілому.

У нашій країні дослідження з електропунктурної рефлексотерапії проводили Ф. Г. Портнов [7, с. 11], М. К. Усова та ін. В Україні та за кордоном сконструйовано велику кількість електропунктурних та електроакупунктурних приладів, розроблені методичні рекомендації щодо їх використання. На сьогодні дозволені до застосування та серійного випуску такі прилади: НТА-1 призначений для знаходження точок акупунктури; ЕЛАП-01 «Сигнал» і його модифікації ЕЛАП-1Б і ЕЛАП-1 ВЕФ – для лікування електричним струмом і введенням лікарських речовин (мікроелектрофорез), ПЕП-1 – для пошуку точок і для терапевтичного впливу постійним або імпульсним струмом; електроніка «ЕЛІТА-4» і «ЕЛІТА-4М» – для електропунктури, електроакупунктури й електропунктурної анестезії. Виристання приладів зобов'язує виконувати вказівки з технічної документації [5, с. 317].

Сьогодні в Україні існує система підготовки рефлексотерапевтів. Навчання відбувається на 3-місячних курсах спеціалізації та одномісячних курсах удосконалення і передатестаційної підготовки з рефлексотерапії, де лікарі державних лікувальних закладів навчаються безплатно. Після закінчення курсу спеціалізації лікар отримує сертифікат лікаря-спеціаліста, який підтверджує юридичне право мати як державну, так і приватну лікарську практику [8, с. 44].

Подальшому широкому впровадженню рефлексотерапії у клінічну практику сприяла низка постанов МОЗ України: (накази МОЗ України № 130, 318, 33). Наказом МОЗ України № 318 від 29.12.1994 року «Про удосконалення рефлексотерапевтичної служби в Україні» були затверджені положення щодо кабінету рефлексотерапії, лікаря, медсестри та оснащення кабінету рефлексотерапії [1, с. 133].

Аналіз наукової літератури дає підстави для визначення того, що рефлексотерапія є дуже ефективним методом корекційного впливу при подоланні заїкання. Під час впливу на точки акупунктури досягається стан релаксації м'язів артикуляційного апарату та загальний розслаблюючий ефект. За результатами аналізу наукової літератури, бесід із фахівцями, огляду стану оснащення логопунктів у лікарнях ми прийшли до висновку, що створення сучасного логопедичного кабінету з використанням електропунктурної рефлексотерапії є одним із шляхів покращення корекційно-логопедичної допомоги для осіб із вадами мовлення.

Одним із прогресивних напрямів модернізації логопедичної допомоги у медичних закладах є інтеграція діяльності педагогічного та лікувально-відновного впливу. І саме об'єднання рефлексотерапевтичного впливу та логопедичної допомоги вбачаються нами як один із та найпродуктивніших напрямів у підвищенні ефективності корекції заїкання.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У наш час до комплексу корекційно-лікувальних заходів при корекції заїкання усе частіше використовують різні методи рефлекторного впливу на організм. Поширення

отримали методи впливу на біологічно активні точки акупунктури.

Спостереження та аналіз діяльності логопедичних кабінетів у медичних закладах показує, що метод електропунктури широко не застосовується, незважаючи на його потужні корекційні можливості. Така ситуація дає підстави для цілеспрямованого консультування провідних фахівців та активного впровадження електропунктурної рефлексотерапії на логопунктах, адже **навчання логопедів основам рефлексотерапії – один зі шляхів оптимізації корекційно-лікувального впливу в логопедії.**

На нашу думку, при подоланні заїкання, у клінічній практиці необхідно використовувати електропунктуру, адже цей метод рефлексотерапії є нешкідливим, відносно простим, здатним доповнювати або навіть заступати традиційні методи лікування. Великою перевагою електропунктури є здатність впливати на весь організм, стимулюючи захисно-компенсаторні та пристосувальні механізми, нормалізуючи змінену реактивність. Електропунктура нерідко виявляється більш ефективною, ніж загальноприйняті сучасні методи лікування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атлас акупунктурных зон / Е. Л. Мачерет, В. П. Лысенко, И. З. Самосюк. – К. : Вища школа, 1986. – 255 с.
2. Бара Стере Ион. Заикание, его причины, структура и методы устранения: Автореф. дисс. канд. пед. наук. – М., 1968. – 20 с.
3. Возралик В. Г. Основы китайского лечебного метода чжень-цзю. – Горький: Волго-Вятское кн. изд-во, 1961. – 320 с.
4. Драпкин Б. З. Заикание, его лечение и профилактика / Б. З. Драпкин, Н. Е. Полякова // Фельдшер и акушерка. – 1969. – № 2. – С. 28-34.
5. Лувсан Г. Традиционные и современные аспекты восточной рефлексотерапии / Г. Лувсан. – М.: Наука, 1996. – 576 с.
6. Овечкин А. М. Основы чжень-цзю терапии / А. М. Овечкин. – М.: Голос, 1991. – 417 с.
7. Портнов Ф. Г. Электропунктурная рефлексотерапия. – Министерство здравоохранения Латвийской ССР. Рижский медицинский институт. Рига. Зинатне. – 1982 г. – 313 с.
8. Самосюк И. З. Электропунктурная диагностика / И. З. Самосюк, Л. И. Фисенко, Н. В. Чухраев. – К.: АО Укрпрофздравниця, 1997 – 206 с.

9. Смирнова М. В. О лечении заикания у детей-школьников / М. В. Смирнова, А. Я. Евгенова. – М.: Медгиз, 1958. – 18 с.

УДК 159. 946. 3+615. 825-053. 4

Ю. Б. Кузмінська

магістрант спеціальності
«Корекційна освіта. Логопедія»,
вихователь ДНЗ я/с «Казка»,
с. Червоне Сумський р-н.

Л. В. Мороз

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри логопедії
Сумського державного педагогічного
університету ім. А. С. Макаренка

ВПЛИВ РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ НА ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

У статті розглядається вплив дрібної моторики на розвиток мовлення дітей раннього віку.

В статье рассматривается влияние мелкой моторики на развитие речи детей раннего возраста.

This paper examines the influence of fine motor skills to language development in young children.

Ключові слова: мовлення, дрібна моторика, ранній вік, кисті рук.

Ключевые слова: речь, мелкая моторика, ранний возраст, кисти рук.

Key words: language, fine motor skills, early age, her hands.

Постановка проблеми. В останні роки в нашій країні відзначається тенденція до збільшення кількості дітей із порушенням мовлення. Враховуючи те, що мовленнєві порушення виникають у ранньому віці, існує постійна необхідність їх своєчасного виявлення і корекції, що передбачає пошук найбільш ефективних підходів до корекційно-розвивального процесу, виходячи з розуміння організму як цілісної системи та єдності розвитку рухових, психічних, сенсорних і мовленнєвих функцій в онтогенезі людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи першоджерела з питання взаємозв'язку дрібної моторики і мовлення нашу увагу привернули роботи М. Бернштейна, В. Бехтерева, В. Гіляровського, М. Кольцо-